

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 8Co/546/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1311202014
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 10. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Janka Gažovičová
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2014:1311202014.1

Uznesenie

Krajský súd v Bratislave v právnej veci navrhovateľky: Y. Y., Q. XX, T., zastúpenej B & S Legal s.r.o., so sídlom Gorkého 3, Bratislava, proti odporcovi: Slovenská sporiteľňa, a.s. v skratke SLSP, a.s., so sídlom Tomášikova 48, Bratislava, IČO: 00 151 653, zastúpenému JUDr. Romanom Kvasnicom, advokátom, so sídlom Sad A. Kmeťa 24, Piešťany, o uloženie povinnosti zaplatiť pohľadávku v sume 171,88 eur s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava III zo dňa 9.novembra 2012, č.k. 15C 86/2011-178, jednohlasne takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozsudkom zamietol súd prvého stupňa návrh; ktorým sa navrhovateľka domáhala zaplata sumy 171,88 eur ako dôchodku, na ktorý jej vznikol nárok za mesiac apríl 2010 zo zmluvy o dôchodku; a uložil navrhovateľke povinnosť zaplatiť advokátovi odporcu náhradu trov konania v sume 427,40 eur. Vychádzal zo zistenia, že účastníci konania uzatvorili dňa 12.01.1996 zmluvu o poskytovaní plnenia z "Podporného dôchodkového fondu Slovenskej sporiteľne, a.s.", ktorou sa odporca, ako povinný, zaviazal vyplácať navrhovateľke, ako príjemcovi, doživotne sumu vo výške 5.178,- Sk mesačne, vždy k 15. dňu každého mesiaca, až do dožitia navrhovateľky - príjemcu. Dňa 26.10.2009 odporca písomne vypovedal zmluvu s tým, že jej platnosť a účinnosť sa skončí ku dňu kalendárneho štvrtroka, t.j. dňom 31.03.2010. Takto zistený skutkový stav posúdil po právnej stránke podľa § 842, § 843, § 844, § 582 ods. 1, § 34, § 35 ods. 2, § 37 ods. 1, § 575 ods. 1, § 628 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 27 ods. 8 zákona číslo 483/2001 Z.z. o bankách a dospel k záveru, že návrh nebol podaný dôvodne. Námietku navrhovateľky týkajúcu sa neplatnosti výpovede zmluvy o dôchodku považoval za nedôvodnú a dospel k záveru, že zmluva o dôchodku bola odporcom vypovedateľná, a tento nebol povinný uviesť dôvody výpovede; a to ani na základe zákona o bankách. Svoje závery odôvodnil tým, že každá zmluva musí byť konkrétnym zákonným spôsobom "právne ukončiteľná", a pokiaľ by v tomto konkrétnom prípade platnosť zmluvy "právne neukončila" smrť navrhovateľky; a keďže právo na dôchodok nemožno previesť na iného; tak táto zmluva by vlastne skutočne bola "právne neukončiteľnou", a to bez akejkoľvek "právnej ingerencie" odporcu. Termín "doživotne" je treba posudzovať ako "dobu neurčitú", t.j. ako neurčitosť možného času smrti navrhovateľky, a nemožno ho zamieňať s "inak určenou dobou neurčitého trvania". O náhrade trov konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a úspešnému odporcovi priznal plnú náhradu trov konania, ktoré mu vznikli zaplatením súdneho poplatku za podaný odpor vo výške 16,50 eur a titulom trov právneho zastúpenia vo výške 410,90 eur.

Proti tomuto rozsudku podala v zákonom stanovenej lehote odvolanie navrhovateľka domáhajúc sa jeho zmeny tak, aby bolo jej návrhu v celom rozsahu vyhovené dôvodiac tým, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci a je nepreskúmateľné. Namietala správnosť záveru súdu prvého stupňa o tom, že zmluva o dôchodku je zmluvou uzatvorenou na dobu neurčitú a v tomto smere poukázala na svoju argumentáciu o tom, že zmluva o dôchodku je zmluvou uzavretou

na dobu určitú. Uviedla, že slovné spojenie použité vo formulácii § 842 Občianskeho zákonníka "určená doba neurčitého trvania" nie je zhodné s legislatívne ustáleným pojmom "doba neurčitá". Občiansky zákonník nehovorí, že zmluvu o dôchodku možno uzavrieť na dobu určitú alebo neurčitú, túto je možno uzavrieť v skutočnosti na dve určené doby neurčitého trvania, a to buď na doživotne určenú dobu neurčitého trvania alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania ; vždy však ide o dobu, ktorá je určená nejakým spôsobom - doživotne alebo inak. Trvanie zmluvy o dôchodku je teda ohraničené nie presným dátumom, ale právnou skutočnosťou, čo je v prípade doživotne určenej doby - smrť fyzickej osoby. Na podporu svojich argumentov poukázala na nález Ústavného súdu SR sp.zn. II. ÚS 26/2012 - 33. Za nesprávny považovala aj záver súdu prvého stupňa o tom, že zmluvu o dôchodku možno vypovedať. V tomto smere namietala absurdnosť záverov súdu prvého stupňa o tom, že by smrť oprávneného zo zmluvy o dôchodku nemala spôsobiť ukončenie platnosti zmluvy, keď takýto výklad je v priamom rozpore so zákonom a účelom zmluvy o dôchodku. Namietala aj úvahy súdu prvého stupňa týkajúce sa porovnávania zmluvy o dôchodku s darovacou zmluvou. Rozsudok súdu prvého stupňa považovala za nepreskúmateľný, nakoľko sa v ňom súd prvého stupňa žiadnym spôsobom nevyporiadal s jej právnou argumentáciou a na jej podporu predloženými dôkazmi.

Odporca vo svojom vyjadrení k odvolaniu navrhovateľky uviedol, že rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza zo správneho právneho posúdenia otázky platnosti výpovede zmluvy o dôchodku vzhľadom na to, že zmluva o dôchodku je uzatvorená na dobu neurčitú. Vo vzťahu k uvedeným záverom poukázal na zhodné právne názory z odbornej literatúry. Namietal existenciu svojho záväzku zo zmluvy o dôchodku aj vzhľadom na to, že právo na plnenie, ktorého sa navrhovateľka domáha, je v rozpore s hmotným právom, a ak by aj v minulosti existovalo, už zaniklo. V tomto smere poukázal na § 27 ods. 8, § 116 a § 119 ods. 3 zákona číslo 483/2001 Z.z. o bankách v nadväznosti, na ktoré sa plnenie zo zmluvy o dôchodku zo strany banky stalo právne nemožným v zmysle § 575 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Zdôraznil, že zmluvu o dôchodku neuzatvoril pri bankovej činnosti, pretože poskytovanie plnenia bez protiplnenia nie je bankovou činnosťou, avšak práve na takéto prípady sa vzťahuje právna úprava § 119 ods. 3 veta za bodkočiarkou zákona o bankách, ktorej účelom je zamedziť pokračovať v plneniach, ktoré nie sú v súlade so zákonom o bankách a takouto činnosťou nie je ani plnenie zmluvy bez protiplnenia. Z uvedených dôvodov navrhol napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdiť a priznať náhradu trov odvolacieho konania.

Odvolací súd preskúmal vec v celom rozsahu a v medziach uplatnených dôvodov odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O.s.p.) a dospel k záveru, že navrhovateľka dôvodne vytyka napadnutému rozsudku súdu prvého stupňa, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Zmluvou o dôchodku sa zakladá niekomu na doživotne alebo na inak určenú dobu neurčitého trvania právo na vyplácanie určitého dôchodku (§ 842 Obč.zák.).

Ak je dojednaná zmluva na dobu neurčitú, ktorej predmetom je záväzok na nepretržitú alebo opakovanú činnosť, alebo záväzok zdržať sa určitej činnosti alebo strieť určitú činnosť a ak zo zákona alebo zo zmluvy nevyplýva spôsob jej výpovede, možno zmluvu vypovedať v lehote troch mesiacov ku koncu kalendárneho štvrtroka (§ 582 ods. 1 Obč.zák.).

V preskúmvanej veci je predmetom konania navrhovateľkou uplatňovaný nárok na plnenie zo zmluvy o dôchodku za mesiac apríl 2010 po tom, ako túto odporca, s účinnosťou ku dňu 31.03.2010, jednostranne ukončil výpoveďou. Pre rozhodnutie o uplatňovanom nároku tak bolo rozhodujúce posúdenie, či zmluva o dôchodku uzatvorená medzi účastníkmi konania, na základe ktorej sa odporca zaviazal doživotne vyplácať navrhovateľke dôchodok, je zmluvou uzatvorenou na dobu určitú alebo na dobu neurčitú, vyriešenie ktorej otázky bolo potom určujúce pre posúdenie platnosti výpovede odporcu.

Otázka, či zmluva o dôchodku uzatvorená doživotne, je zmluvou na dobu určitú alebo neurčitú a či ju je možné; ako zmluvu dojednanú na dobu neurčitú; jednostranne vypovedať, bola v súdnej praxi vyriešená uznesením Najvyššieho súdu SR sp.zn. 3 M Cdo 9/2011, ktorý zohľadnil aj právny názor vyslovený Ústavným súdom SR v jeho viacerých rozhodnutiach, v ktorých tento konštatoval, že zmluvu o dôchodku, ktorý sa má vyplácať doživotne, nemožno vypovedať podľa § 582 ods. 1 Obč.zák., keď dojednanie zmluvy o dôchodku "na doživotie" nepochybne treba považovať, z hľadiska povahy tohto dojednania, za dojednanie zmluvy na "doby určitú".

Najvyšší súd Slovenskej republiky pri riešení otázky, či je možné zmluvu o dôchodku jednostranne vypovedať, vychádzal zo zmyslu a účelu § 842 Občianskeho zákonníka, keď účelom tejto právnej úpravy je, aby sa uzatvorením zmluvy o dôchodku upravili vzájomné práva a povinnosti účastníkov zmluvy spôsobom, ktorý osobe v tomto právnom vzťahu oprávnenej zabezpečí prijímanie určitého peňažného plnenia doživotne alebo počas inak stanovenej doby neurčitého trvania. Zmluva o dôchodku, ktorá bola uzatvorená podľa uvedeného ustanovenia s tým, že dôchodok bude oprávnenej osobe poskytovaný doživotne, vyjadruje zámer jej účastníkov vytvoriť taký právny základ "doživotného" vyplácania dôchodku, ktorý je v prospech prijímateľa dôchodku (a na ťarchu poskytovateľa dôchodku) charakterizovaný určitou stabilitou a nemennosťou a ktorý prijímateľovi plnenia poskytuje adekvátnu istotu a záruku plnenia zo strany osoby povinnej. Takúto zmluvu o dôchodku by bolo možné vypovedať iba ak by to bolo medzi účastníkmi dohodnuté, alebo ak by to pripúšťal Občiansky zákonník. Na základe týchto úvah vyslovil Najvyšší súd SR právny názor, že zmluvu o dôchodku uzatvorenú doživotne nemožno ukončiť výpoveďou podľa § 582 ods. 1 Obč.zák.

Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie súdu prvého stupňa, založené na závere o platnosti výpovede odporcu zo zmluvy o dôchodku, je v rozpore s doterajšou konštantnou rozhodovacou činnosťou a ustálenou súdnou praxou.

S námietkou odporcu, že zmluva o dôchodku zanikla v dôsledku nemožnosti plnenia podľa § 575 ods. 1 Obč. zák. vzhľadom na ust. § 27 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách, podľa ktorého banka nemôže uzatvárať zmluvy, ktoré ich zaväzujú na hospodársky neodôvodnené plnenia alebo na plnenie zjavne nezodpovedajúce poskytovanej protihodnote, sa odvolací súd vypořiadal vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti tak, že túto vyhodnotil ako účelovú vzhľadom na skutočnosť, že uvedená právna úprava bola zavedená s účinnosťou od 01.01.2002 v ust. § 27 ods. 5 (a až od 01.01.2007 v ust. § 27 ods. 8) zákona o bankách, pričom odporca naďalej plnil zo zmluvy o dôchodku aj po 01.01.2002 až do jej vypovedania k 31.03.2010. Ďalej zaujal názor, že uvedené ustanovenie je zakomponované v zákone o bankách v šiestej časti upravujúcej požiadavky na podnikanie banky, a teda sa vzťahuje na bankovú činnosť (§ 2 ods. 5), prípadne iné činnosti, ktoré smie banka vykonávať pre iného v súvislosti s jej prevádzkou (§ 2 ods. 10) a pokračovanie len v takejto činnosti v rozpore s ust. § 28 ods. 5(8) sa stalo nadobudnutím účinnosti zákona o bankách 01.01.2002 nemožným. Odvolaciemu súdu nie je známe, žeby odporcovi bola takáto nepovolená činnosť (teda rozpor zmluvy so zákonom) vytknutá v rámci výkonu bankového dohľadu nad jeho činnosťou. V danom prípade vystupoval odporca ako zamestnávateľ vo vzťahu ku svojmu dlhoročnému zamestnancovi odchádzajúcemu do dôchodku a obsahovou náplňou zmluvného vzťahu bolo poskytnutie sociálnej výhody z podporného dôchodkového fondu slúžiaceho na podporu zabezpečenia životnej úrovne, ktorú pracovníci dosiahli v čase svojej pracovnej aktivity, na ocenenie ich vernosti, kvality ich práce a na podporu stabilizácie pracovníkov; zo strany odporcu išlo o zabezpečenie sociálnej starostlivosti o pracovníka odchádzajúceho do dôchodku, spadajúcu pod agendu personálneho a sociálneho úseku divízie ľudských zdrojov, zmluvu s navrhovateľom teda odporca neuzatváral ako podnikateľ pri výkone svojej podnikateľskej činnosti; nešlo ani o vzťah banky s klientom.

S ohľadom na uvedené možno uzavrieť, že súd prvého stupňa svoj záver o platnosti výpovede zmluvy o dôchodku odporcom založil na nesprávnom právnom posúdení veci, pre ktoré sa potom podstatnou stránkou veci samej týkajúcej sa výšky navrhovateľkou uplatňovaného nároku už nezaoberal. Rozhodnutie vo veci samej odvolacím súdom by však za tohto stavu veci v celom rozsahu nahrádzalo prvostupňové rozhodnutie, čím by bolo účastníkom odoprené právo namietať správnosť skutkových a právnych záverov na inštančne vyššom súde a tým aj možnosť preskúmania správnosti záverov odvolacieho súdu, ku ktorým by dospel právnym posúdením skutkových zistení z hľadiska tých rozhodujúcich skutočností, ktoré považoval za významné na rozdiel od prvostupňového súdu, ktorý sa nimi buď dostatočne náležite nezaoberal alebo opomenul vôbec zaoberať. Posúdenie podstaty veci v rámci dvojinštančného súdneho konania je však súčasťou práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces. Požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinštančnosti konania je možné učiniť zadosť iba kasačným rozhodnutím.

So zreteľom na vyššie uvedené dôvody odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvého stupňa spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, pre ktoré súd prvého stupňa nedostatočne zistil skutkový stav veci, a preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.)

a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 2 O.s.p.), v ktorom sa súd prvého stupňa bude dôsledne zaoberať výškou navrhovateľkou uplatňovaného nároku zo zmluvy o dôchodku, súc viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 226 O.s.p.).

V novom rozhodnutí súd prvého stupňa rozhodne aj o náhrade trov tohto odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.